

Železnica Ljubljana-Kamenik.

Vtemeljitev postave o zgradbi železnice Ljubljana-Kamenik.

Dežela kranjska si uže mnogo let prizadeva doseči zgradbo železnice iz mestne občine ljubljanske po bistriški dolini v Kamenik, ter se je zgradba te železnice iz ozira na narodno gospodarstvo spoznala za živo potrebo.

Cela pokrajina, po kateri bi se omenjena železnica speljala, odlikuje se uže sedaj po vedno večji obrtniji, katero posebno krepka moč reke Bistrice izdatno pospešuje.

V tem zmislu se posebno odlikujejo kraji Domžale, Jarše, Veliki Mengiš in Kamenik, koder naj bi se železnica speljala.

Izmed obrtnije po teh krajih cvetoče, mora se na prvem mestu omeniti c. kr. smodnišnica v Kameniku, katera se bo z nameravano železnico zvezala po tiru za vlako napravljenem, kar bo za državo tolikošne koristi, da se uže iz tega njena dolžnost razvidi za gmotno podporo zgradbe nameravane železnice.

Vojaška oblast dobila bi na ta način priliko, najhitreje kolikor toliko smodnika iz Kamenika v Ljubljano in od tod na dalje pošiljati; ob enem pa bi se odstranila nevarnost, v kateri se nahajajo vse vasi ob cesti ležeče, koder se sedaj smodnik na vozéh vozi.

V Velikem Mengiši in Domžalah uže sedaj osem velikih tovaren slamnike izdeluje, kateri se po celem cesarstvu razpošiljajo; v Jaršah imajo umetne mline, ki leto za letom več nego 1500 ton (à 1000 kilogr.) žita pomeljejo. Omena vredne so tovarne za cement in lončenino, kakor tudi kaolinišče v Kameniku. Vrh tega ima pa Kamenik mrzle kopeli, kamor poleti mnogo tujcev zahaja.

Desek in remeljnov pripravljajo leto za letom neštivilne žage po bistriški dolini za 6000 ton.

Apna se leto za letom od 5000 do 6000 ton nažgē. Povžitek pridelkov se je v poslednjih letih pri obilnem številu tovarničnih delavcev in družih prebivalcev tega sodniškega okraja (23.000) tudi jako povzdignil.

Da se bo pa vse tukaj navedeno, kolikor se dá, še povzdignilo, potrebuje Kamenik približanja na kako prometno progo, s katerimi je sedaj celi svet v zvezi. Kamenik potrebuje železnice.

Uže leta 1882. pregledal se je načrt, katerega je društvo za zgradbo železnice z ozkim tirom predložilo ter se je sploh povdarjala važnost zgradbe omenjene železnice za razvoj obrtnije po teh krajih ter se je pričetek zgradbe najtopleje priporočal. Pri tej priložnosti je tudi dežela sama, opiraje se na sklep deželnega odbora od 13. junija 1880. leta, obljubila izdatno podporo.

Omenjeno društvo je prosilo za državno podporo zgradbe, ker mu ob prošnji za dovoljenje zgradbe ozkotirne lokalne železnice na podlagi dotične postave ni bilo mogoče zadosti potrebnega denarja iz lastnih virov vkup spraviti.

V očigled velikega pomena nameravanega podjetja za deželo in za glavno mesto zdelo se je državni upravi umestno, podporo za zgradbo železnice dovoliti. Pozvedoče so bile vseskozi take, da dotični prizadetniki v resnici ne bi mogli potrebne glavnice zložiti, če tudi bi se pri podjetji s popolno gotovostjo smelo računati na krepko podporo dežele, prizadetih občin in drugih prizadetnikov. Zatorej se je državna vlada najpoprej podala v razgovor s podjetniki, pri katerih se je od strani vlade najpoprej na to gledalo, da se je zahtevana svota za podporo, katera se bo dala brez obresti in brez povračila, kolikor mogoče znižala ter da se bo namesto ozkotirne gradila železnica z navadnim tirom.

stala, potem bil bi se celi sadež nam iz same vode po naravnih zakonih razvil, nastal in se razrastel. Ali ni to za mislečega človeka uže samo na sebi nezapopadljivo čudo božje? Gotovo! Iz tega sledi pa tudi naravna posledica, da ob času bolj občutne in dolgotrajne suše, ko sadnemu drevju v zemlji za rast in razvoj sadežev potrebne vlage pomanjkovati pričue, še nerazviti in nedozoreli sadeži, dasiravno so sicer popolno zdravi in nepoškodovani, sami ob sebi raz drevje odpadati pričnó.

(Dalje prihodnjič.)

Kranjsko ribiško društvo

ima v svoji valilnici na Studenci pri Ljubljani 60.000 zaroda potoških in jezerskih postrvi, razdeljenih v 21 aparatih kalifornske sisteme. Potoške postrvice, katerih je vseh 50.000, so večinoma uže toliko dorasle, da bodo v desetih, manjši del v dvajsetih dneh godne, da se izpusté v proste vode.

Zaroda jezerskih postrvi je 10.000, in so ravnokar jela jajčica pokati in se prikazujejo ribice. Poleg navedenega je še v enem aparatu 2000 rudečih ali križastih postrvi, blizo toliko razvitih, kakor prejšnje.

Društveni odbor vabi vse društvenike in vsacega, kdor se za umetno riborejo zanima, pogledati društveno valilnico in se prepričati o jako ugodnem vspehu tekoče valilne dobe.

Jezerške postrvice in rudeče ali križaste postrvi izpustile se bodo v ribnik na Studenci, katerega je kranjski deželni odbor prepustil društvu v namen umetne riboreje, torej bo ostal ta zarod do svojega popolnega razvitka, do katerega se sme držati v aparatih, t. j. 30 do 40 dni še v valilnici.

Množina potoških postrvic je odmenjena za nasad pripravnih potokov v bližnji in daljši okolici ljubljanski, odbor bo izročil te postrvi dotičnim ribičem v navedeni namen pod pogoji, ki so potrebni za prospeh vsega delovanja. Ker so te postrvice že skoraj povžile svoj mehurček rumenjaka, se mora toraj pričeti najpozneje v desetih dneh s prenašanjem v proste vodé, naj se potrudijo društveniki in drugi v navedenem času k valilnici, če jo hočejo viditi napolnjeno z nasadom, v polnem delovanji.

Ob enem naznani odbor, da se je z ribiči na Savi in Ljubljani sporazumil, da bo od njih dobil drstnih lipanov in sulcev, in tako mogel bi pripraviti zaroda tudi teh dveh plemenov.

Odbor namerava izrediti kolikor mogoče veliko množino zaroda lipanov in sulcev in izpustiti ga v Savo in deloma v Ljubljanico, kateri vodi, kakor znano, posebno ugajata tema plemenoma. To postopanje bo najbolj onim v prid, ki bodo donášali plemenk, t. j. dotičnim ribičem.

Ker ima odbor z navedenim delom obilo opravila, je sklenil sklicati občni zbor društva ne meseca februarja, kakor je bilo dozdej običajno, ampak koncem aprila ali početkom maja, ko bo vse zimsko valenje tekočega leta dognano, in bo tako mogel poročati o vspehu cele tekoče zimske sezone. Odbor prosi društvenike vzeti to poročilo svojega delovanja kot začasno na znanje.

Ob enem se vsi p. n. gospodje riborejci vljudno prosijo, da naj o letošnjih, pri umetni ribarji doseženih vspehih podpisanemu društvenemu odboru prej kot mogoče sporočila doposlata blagovolijo, da se bodo potem v letnem sporočilu ribarske razmere v Kranski kolikor mogoče vestno vpisati mogle.

Vsled tega so se koncesionarji izrekli, da so pripravljene prevzeti koncesijo za zgradbo in upravo lokalne železnice iz Ljubljane v Kamenik z napravo vlake k smodnišnici ter se zavežejo zgradbo postavno dovršiti, če bi se vlada pri tej zgradbi vdeleževala s podporo 200.000 gold., za katero naj bi prevzela toliko prvotnih delnic. Vsa zgradba bi tedaj podjetnike veljala nekako 771.000 gold.

Po dogovorih naj se ta 22 km. dolga lokalna (sekundarna) železnica (tramvaj na parogon) z normalnim tirom odcepi od državne postaje cesarjevič Rudolfove železnice proti severo-zapadu po lastni cesti do dunajske velike ceste; čez Savo naj se spelje po lastnem mostu preko Domžal, tu pa tam se velike ceste služevajoč in od ondot po bistriški dolini deloma po lastni, deloma po okrajni cesti preko Preserja, Homca in Šmarce v Kamenik. Od tukajšnje konečne postaje se potegne še 1.4 km. dolg tir za vlake do c. k. smodnišnice, katera od Kamenika proti zapadu stoji. Največa napetost ceste znaša 13 pro mille (trinajst čevljev na tisoč čevljev daljave), za vlakni tir pa 22.2 pro mille. Najmanjši radij ovinkov je 150 metrov velik. Čas za zgradbo določil se je na dve leti od dné, kedar se bo dovoljenje dalo.

Efektivni stroški cele proge iz Ljubljane v Kamenik cenjeni so na 686.000 gld. Železnica za vlake iz smodnišnice do kolodvora veljala bo pa 85.000 gold.

Ves potreben denar naj se toraj pripravi iz državne podpore 200.000 gld., iz deželne vdeležbe s 50.000 gld., iz doneskov prizadetnikov s 50.000 in iz ostalih 50.000 gold., ki se bodo morali na drug način dobiti, vsega skupaj toraj 350.000 gold. Za to svoto izdale se bodo prvotne delnice *al pari*; za svoto 421.000 gold. pa, ktere bo še primanjkovalo, izdale se bodo prioritete po kurzu najmanj 80%, torej v skupnem nominalnem znesku 870.000 gold.

Država si pridrži pravico, upravo železnice vsak čas v svoje roke prevzeti in dotične tarife določevati. V tem oziru so si podjetniki izprosili obljubo, da pavšal za prevzetje uprave pri imenovani železnici v državno oskrbnitvo ne bode viši nego 45% skupnega dohodka železnice za čas koncesije.

Iz državnega zbora.

Splošna razprava o državnem proračunu vršila se je za zborniško desnico po vsem povoljno. Nade, katere so si delali levičarji, da bodo s poojstrenimi napadi pomnožili ono nezadovoljnost, katera se je malo prej pokazala deloma med posameznimi klubi desnice in deloma med vlado in zborovo večino — splavale so čisto po vodi, in velik del zasluge, da se je to zgodilo, pripada levici sami.

Govori, kakoršni so bili oni štajarskega Carnerija, Maaga, izrekoma pa, kakor je bil političen del govora Plenerjevega, mora oči odpreti tudi še tako omahljivemu desničarju, in mu pokazati živo podobo onega, kaj desničarjev čaka, ako bi res levičarji še kedaj prišli do državnega krmila.

Kako velike in opravičene so še pritožbe Slovencev izrekoma na Koroškem in Štajarskem, dokazala je dolga vrsta uradnih činov obrnjenih zoper enakopravnost Slovencev v šoli, katere je navedel poslanec Raič v svojem govoru, ta govor pa je nemškim nasprotnikom tudi pričal, kako pravične, Nemcem neškodljive so zahteve Slovencev, in kako prazno je javkanje in upitje nekaterih nemških fanatikov o zatiranem nemštvu.

Dobrodejno značil je govor tirolskega poslanca dr. Katraina pravicoljubnost nemških konservativcev nasproti avstrijskim Slovanom.

Ravno tako je gališki poslanec, dr. Hausner leviških poslancev govore z nenavadno ojstrostjo in spretnostjo razmesaril. Najpomembnejši in v resnici odločiven za sedanji in prihodnji položaj vlade, kakor tudi zborniške večine bil je govor ministra Dunajevskega, kateri je bil ravno pred govorom v daljni avdijenci pri cesarju. Povdarjal je, da je ravno mineča šestletna doba pokazala, da je dobro vladanje v naši državi mogoče tudi brez levičarjev, da se vlada ne smatra za parlamentarno in da se zato tudi skrb vlade obrača na vse rodove in stranke, da pa vlada v zavesti popolnega zaupanja cesarjevega trdnim zaupanjem zre v bodočnost v nadi, da se novo zborovanje prične s pomnoženo večino. — Vtis ministrovega govora na večino in manjšino zborovo bil je velikansk, tako, da se lahko trdi, da se je v večino povrnilo poprejšnje zaupanje, manjšini pa je koj jasno postalo, česa se ima nadejati v prihodnosti, kje bo vlada stala pri volitvah in po katerem programu se hoče ravnati v prihodnje.

Pred govorom glavnega poročevalca sledilo je nekaj stvarnih popravkov, izmed katerih je omeniti oni dr. Vošnjakov, v katerem je zavrnil trditev Plenerjevo, kakor da bi se ne skrbelo za poduk nemških otrok v Ljubljani. Popravek bil je po vsem stvaren, odločen in miren, zato pa tudi vspešen.

Glavni poročevalec dr. Matuš odgovarjal je v precej obširnem govoru na vse stvarne ugovore. Izredno pa se mu je posrečil sklep njegovega govora, v katerem je gledé Mladočehov zagotovil, da so po vsem edini z drugimi v ljubezni do svojega naroda in svoje dežele pa tudi v svoji nepremakljivi zvestobi do države in dinastije. Kar pa zadeva skrajne elemente nasprotne stranke, razsvetlil je govor Schönererjev prvi dan budgetne razprave na enkrat njene težnje in namene bliskoma tako jasno, da mora govornik tudi vse zmerne elemente nasprotne stranke naprositi, da na korist državi vse svoje moči združijo zoper poskušnje onih elementov.

Po pohvaljenem govoru glavnega poročevalca glasovalo se je in desnica s klubom Coroninijevim sklenila je proti ostali levici sprejeti poročilo budgetnega odseka za podlago nadrobne razprave.

Prvi govornik, ki se je pri nadrobni razpravi oglasil k besedi, bil je gornjeavstrijski poslanec dekan Pflügel pri dispozicijskem zakladu, katerega privoliti ali ne privoliti se zmiraj smatra za znamenje zaupanja ali nezaupanja za vlado.

Dekan Pflügel poprijel je besedo kot starosta Lichtensteinovega kluba oziraje se pri svojem govoru na zadnje glasovanje tega kluba pri pristojbinski postavi, in je prav odločno zavračal mnenje, kakor bi bil ali kateri njegovih tovarišev kedaj nameraval z onim glasovanjem pokopati pristojbinsko postavo ali pa vladi izreči nezaupnico, ampak nasprotno nameravali so njegovi tovariši z onim glasovanjem samo to doseči, da se kmetovalcem privolijo še nekatere polajšave več, kakor jih je uže v predlogu in pa da se borzi naloži primerno viši davek. Še bolj odločno pa je oporekal Pflügel mnenju, kakor da bi se bili hoteli njegovi tovarši kedaj ločiti od svojih pristašev na desnici, ampak prav nasprotno je res, da ostanejo zmiraj zvesti svoji stranki. Kakor govornik ljubi svoj narod in svojo ožjo domovino, tako prizna pravico enaka čutja gojiti za svoj narod in za svojo ožjo domovino tovarišem na desnici Poljakom, Čehom in Slovencem, ker vsi zvesti svojemu narodu ljubijo z enako zvestobo tudi našo skupno avstrijsko domovino.

Levičarji, poparjeni uže po govoru ministra Dunajevskega, bili so sedaj po tako jasni in odločni odpo-